

23.01.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/2186
Toplantı Tarihi/Sayısı : 30.12.2024/238
Karar Numarası : 2024/1306
Başvuran : Ö.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Antalya Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın uzun süre yolculuk yapmasının uygun olmadığı ve geçici görev muafiyeti olduğunu bildirir Sağlık Kurulu Raporu bulunmasına rağmen hakkında geçici görevlendirme işlemi tesis edilmesi nedeniyle engellilik temelinde ayrımcılığa uğradığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesinde ... uzmanı olarak çalışan bir hekim olduğunu,

b. 2020 ile 2021 yılları arasında 3 farklı zamanda abdomen cerrahisi geçirerek total kolektomi ameliyatı olduğunu,

c. Bahsi geçen cerrahi işlem sonrasında kalın bağırsağının alınmış olması nedeniyle gün içerisinde çok sık tuvalete çıkma ihtiyacı bulunduğunu ve bu sebeple çalıştığı Hastanede kendisine özel tuvalet tahsis edildiğini,

ç. Ameliyat sonrasında hayatını sağlık durumuna göre şekillendirdiğini, tuvalete erişimi olmayan yerlere gidemediğini ve seyahat etmesi gereken durumlarda uçak tercih ettiğini,

d. Sağlık durumuna ilişkin Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesinin 3/10/2024 tarihli Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu'nda "*uzun süre yolculuk yapmasının uygun olmadığı ve geçici görev muafiyeti olduğu*" belirtilmiş olmasına rağmen muhatap tarafından Alanya ilçesine geçici görevlendirmesinin yapıldığını,

e. Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesinden alınan 17/11/2022 tarihli sürekli geçerlilik süresine sahip % 50 engel oranlı Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ve bahsi geçen geçici görev muafiyeti olduğunu bildirir 3/10/2024 tarihli Sağlık Kurulu Raporu'nu görev yaptığı Hastane Başhekimliğine sunmasına rağmen görevlendirmesinin iptal edilmesine ilişkin talebinin kabul edilmediğini,

f. Talebinin reddedildiğine dair kendisine resmî bir yazı iletilmediğini, mesajlaşma uygulaması üzerinden 28-29/11/2024 tarihlerinde yeni geçici görevlendirme yapıldığına dair bilgilendirme mesajı

atıldığını, bu durumun talebinin reddedildiğini açıkça gösterdiğini,

g. İki defa geçici görevlendirme ile Alanya ilçesine gitmek zorunda kaldığını, tuvalet ihtiyacı için sık sık mola vermesi nedeniyle yolculuğun yaklaşık 4 saat sürdüğünü,

ğ. Kendisi araç kullanmadığı için aracı eşinin kullandığını, engel durumu nedeniyle yolculuk esnasında hasta bezi kullanmak zorunda kaldığını, yemek yediğinde tuvalet ihtiyacının hasıl olması sebebiyle günün tamamını yalnızca su içerek geçirdiğini, tüm bu hususların mesleğinden soğumasına sebep olduğunu ve engellilik temelinde ayrımcı muameleye maruz kaldığını iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir ... Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz ... Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

4. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre makul düzenleme "*Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri*" ifade etmektedir.

5. 6701 sayılı Kanun'un "*Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesine göre:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (3) Ayrımcılık yasağının ihlali halinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. (4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

6. Mezkûr Kanun'un "*Ayrımcılık türleri*" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında ayrımcılık türleri: "*a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık*" şeklinde sıralanmıştır.

7. Mezkûr Kanun'un "*Ayrımcılık yasağının kapsamı*" başlıklı 5'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar. (2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür."

8. Mezkûr Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde: "Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek." Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesine göre:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Uzlaşma kararı" başlıklı 71'inci maddesi şöyledir:

"(1) Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52 nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında "Ayrımcılık yasağı ihlalinde zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmü bulunmaktadır. Başvuranın dilekçesinden mezkûr Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasından belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcı muameleye maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

12. Başvuru ekindeki belgeler incelendiğinde; başvuranın Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimliğine hitaben yazmış olduğu 3/10/2024 tarihli dilekçesi ile Alanya ilçesine yapılan geçici görevlendirmesinin iptal edilmesini talep ettiği görülmektedir. Mezkûr Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ikinci fıkrası "İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan

başvuruları kabul edebilir." hükmünü haizdir. Dosya kapsamında başvuranın talebinin İdare tarafından reddedildiğine ilişkin resmî bir yazı bulunmamaktadır. Başvuran 14/10/2024 tarihinde Kurumumuza başvuruda bulunmuş olup yukarıda bahsi geçen madde hükmü uyarınca İdarenin 30 günlük cevap verme süresinin başvuru tarihi itibarıyla geçmediği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte başvuranın engel durumu ve Alanya ilçesine geçici görevlendirilmesinin sağlığı üzerinde doğurabileceği etkiler nedeniyle telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali göz önünde bulundurulurken başvurunun Kurumumuz tarafından esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmiştir.

13. Birleşmiş Milletler (BM) Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’de (EHİS) engelli kavramı *"Diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir."* şeklinde tanımlanmaktadır. 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un *"Tanımlar"* başlıklı 3’üncü maddesinde engelli: *"Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey"* olarak tanımlanmaktadır. 6701 sayılı Kanun’un 2’nci maddesinde de engelli kavramı tanımlanmış olup 5378 sayılı Kanun’da düzenlenen engelli tanımı ile örtüşmektedir.

14. EHİS’ in 2’nci maddesinde engelliliğe dayalı ayrımcılık: *"siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dahil her türlü ayrımcılığı kapsar."* şeklinde tanımlanmaktadır. EHİS’in 5’inci maddesinin üçüncü fıkrası ile Taraf devletler eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak için engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması ile yükümlü tutulmuştur.

15. 5378 sayılı Kanun’un *"Tanımlar"* başlıklı 3’üncü maddesinin (d) bendinde engelliliğe dayalı ayrımcılık *"Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlama"* olarak tanımlanmış olup; mezkûr Kanun’un *"Ayrımcılık"* başlıklı 4/A maddesinde eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak için engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği ve bu doğrultuda alınacak tedbirlerin ayrımcılık olarak değerlendirilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

16. Mezkûr Sözleşme’nin *"Tanımlar"* başlıklı 2’nci maddesinde makul düzenleme *"Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemelerdir."* şeklinde tanımlanmıştır. 5378 sayılı Kanun ve 6701 sayılı Kanun’da yer alan makul düzenleme tanımları ile Sözleşme’deki tanım ulusal

hukukta da karşılık bulmuştur.

17. Bu çerçevede başvuranın 17/11/2022 tarihli sürekli geçerlilik süresine sahip % 50 engel oranlı Erişkinler için Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ve 3/10/2024 tarihli "*uzun süre yolculuk yapması uygun değildir, geçici görev muafiyeti uygundur*" ibaresi bulunan Sağlık Kurulu Raporu olmasına rağmen Antalya ilinden Alanya ilçesine görevlendirildiği gerekçesiyle engellilik temelinde ayrımcı muameleye maruz bırakıldığı iddiasına ilişkin başvurunun makul düzenleme kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

18. Başvuran tarafından 14/10/2024 tarihinde Kurumumuza yapılan başvuru incelenmiş; başvuranın Alanya ilçesine yapılan 28-29/11/2024 tarihlerindeki yeni görevlendirmesinin yakın tarihli olması sebebiyle Kurumumuz tarafından muhatap Kurum ile 25/10/2024 tarihinde irtibata geçilmiştir. Yapılan görüşme neticesinde muhatap Kurum tarafından görevlendirmenin iptal edileceği ve uzlaşma sağlanacağı bildirilmiştir. 15/11/2024 tarihinde Kurumumuza sunulan uzlaşma tutanağında başvuranın talebi doğrultusunda 16/9/2024, 7/10/2024, 14/10/2024 tarihlerindeki görevlendirmelerinin iptal edildiği, Kasım ayı ve sonraki aylardaki görevlendirme listelerine dâhil edilmediği ve durum hakkında bilgilendirildiği anlaşılmıştır. Söz konusu tutanakta; tarafların ıslak imzalarının bulunduğu ve başvuranın ilgili tutanağın tarafına 15/11/2024 tarihinde tebliğ edildiğine dair yazılı beyanının olduğu görülmüştür.

19. BM Genel Kurulunun 20/12/1993 tarihli ve 48/134 sayılı kararıyla kabul edilen İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması için Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler'de (Paris Prensipleri) yargı kurumlarınıninkine benzer yetkileri olan kuruluşların statüsüne ek ilkeler başlığı altında ulusal kuruluşların kendilerine verilen görevlerde "*(a) Uzlaştırma yoluyla veya yasaların belirlediği sınırlar içinde bağlayıcı kararlarla, ya da, gerekli görüldüğü takdirde, gizlilik içinde dostane çözümler arama*" ilkesi doğrultusunda hareket edebileceği düzenlenmiştir.

20. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 71'inci maddesi: "*Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi halinde veya başvurunun 52'nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.*" hükmünü haizdir. Somut olayda da başvuru konusu talebin Kurumumuzun girişimleri neticesinde çözüme kavuşturulduğu ve tarafların uzlaştıkları anlaşılmıştır. Bu kapsamda; mezkûr Kanun'un 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile mezkûr Yönetmelik'in 65'inci ve 71'inci maddeleri uyarınca başvurunun uzlaşmayla sonuçlandığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda UZLAŞMA KARARI VERİLMESİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

30/12/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi